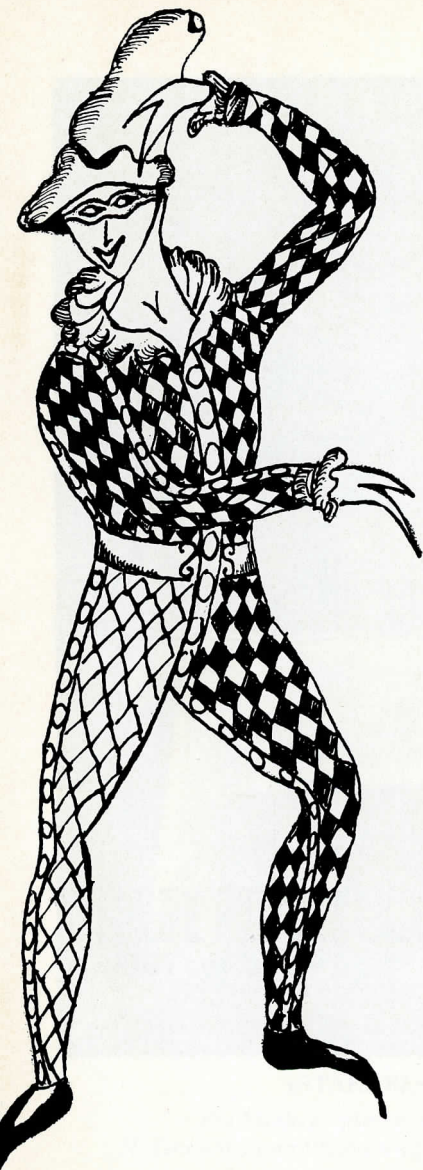

AARHUS TEATER

AARHUS TEATER

Direktion: POUL PETERSEN

Program

TEKSTBIDRAG:

Professor Ad. Stender-Petersen:

ANTON TJEKHOV

(1860–1904)

TJEKHOV-BREVE

Oversættelse: Ad. Stender-Petersen

ORIENTERING

REPERTOIREPLANER

Omslagstegning: Sikker Hansen

Vignet: Peter Ezsterhas

Redaktion: Henning Hansen

»STAKKELS DON JUAN«

Fra Moskva-opførelsen på Vachtangov-Teatret
N. Gritjenko som Platonov og *L. Pasjkova* som Anna Petrovna

ANTON TJEKHOV

(1860–1904)

Forskerne er endnu lagt fra færdige med Tjekhov. Hans forfatterskab er endnu ikke endelig rubriceret, defineret eller entydigt karakteriseret. Der forestår endnu et langt arbejde med at *forstå* Tjekhov. Jo mere man befatter sig med ham, desto mere gådefuld bliver han.

Som den lukkede, på en sær måde blufærdige natur han var, brød han sig i levende live ikke om at lade altfor mange nysgerige litterater få indblik i sin indre verden, og endnu den dag, i dag, snart 60 år efter hans død, bryder vi vore hoveder med at gribe *meningen* med hans forfatterskab. Hans ulyst mod at fremsætte altfor præcise udtalelser om sin novellistiske og dramatiske kunst bevirkede, at den blev betragtet ud fra mange forskellige, undertiden endda modsatte synspunkter, og det er derfor ikke overraskende, at der i tidens løb opstod forskellige *myter* om ham, – myter, der hver for sig kunne være berettigede, men som samtidig var ensidige og alt andet end udtømmende.

En af disse myter var den, at han var en kølig, inderst inde uengageret og indifferent forfatter, som tog den dystre russiske virkelighed i 80'erne og 90'erne som den var, uden at reagere i smerte eller protestere i vrede. Den samtidige russiske *intelligentsia*, som i hovedsagen var udgået fra det russiske herregårdsmiljø eller fra hovedstadens akademiske kredse, havde svært ved at tilgive ham hans alt andet end revolutionære holdning over for Aleksander III's regime. Man fæstede sig ikke ved, at Tjekhov var af en anden oprindelse. De intellektuelle skribenter var ham

fremmede. Han var provinsbo, han var søn af en falleret handelsmand, hans farfar havde været livegen bonde, hans ungdom havde været præget af pengebød og slid. Skønt det var lykkedes ham at blive læge, og skønt hans talent hurtigt skaffede ham et navn blandt læserne og litteraterne, forholdt han sig skeptisk overfor de førende kulturklassers højtsvævende og verdensfjerne idealisme, der så ofte endte i druk, selvmord og fortvivlelse.

En anden myte, der måske er berettiget, måske ikke, er den, at meningen med hans efterhånden verdensberømte skuespil simpelt hen var den, at de på en så fortrinlig måde gengav en forsvindende, en døende verdens resignerede melankoli. Denne myte opstod vel nærmest som følge af den fortolkning, hans dramatik fik i Stanislavskijs følsomt-naturalistiske Kunstnerteater. Det er tvivlsomt, om ikke Kunstnerteatrets indsats i virkeligheden ganske fortegnede Tjekhovs intentioner. Den vemodige herregårdspoesi, som Kunstnerteatret tryllede ind i hans tekster, den undergangsstemning, som blev skabt på scenen, var så overbevisende, at man ganske glemte, at Tjekhov i kraft af sin biografi og oprindelse slet ikke kunne dele den. At de russiske kirsebærhaver blev udstykket og træerne fældet, måtte forekomme ham, manden, der kom nedefra, som en velfortjent nemesis. Hans sympati måtte snarere gælde den stoute, handlekraftige, realistisk indstillede forretningsmand Lopakhin, end den degenererede herregårdsfamilie, der må overlade hele den poetiske herlighed til ham. Det var sikkert ikke uden grund, at han kaldte »Kirsebærhaven« en *komedie*, og protesterede imod, at Stanislavskij slettede denne undertitel og kaldte den et *drama*.

Det er bemærkelsesværdigt, at han også betegnede »Mågen« som en komedie. Og det er værd at gøre opmærksom på, at han omhyggeligt undgik en præcis betegnelse for »Onkel Vanja«: han foretrak i undertitlen at bruge den undvigende betegnelse »scener fra landlivet«. I en tidligere version, som hed »Skovtrolden«, og som han forsøgte at få opført i 1890, kaldte han sit skuespil »en komedie«. Kun to gange brugte han selv betegnelsen »drama«, første gang med henblik på et så godt som aldrig spillet skuespil

ANTON TJEKHOV

»Ivanov«, som foregik i herregårdsmiljøets erotiserede atmosfære, anden gang med henblik på »Tre søstre«, som han også af egen fri vilje kaldte »et drama«. Det er et spørgsmål, om ikke Tjekhov i sine egne øjne langt mere var satiriker end vemodsidylliker. Når man er vant til at betragte Tjekhov som poetisk og resigneret dramatiser, virker det overraskende at se ham bruge betegnelser, der forudsætter en anden opfattelse end den nu gængse. Har Tjekhov været offer for en skæbnesvanger misforståelse? I så fald ville han ikke være den eneste, der led en sådan vanskæbne. Gogol, som altid havde været romantiker, og hvis komedie »Revisoren« var udsprunget af en ægte romantisk ironi, blev af den liberalistisk-revolutionære kritik proklameret som virkelighedsskildrer, og teatrene fulgte denne parole. Han klagede højlydt over denne fortolkning. Tjekhov derimod tav. Han fandt sig i at blive tydet anderledes, end han selv havde ønsket det.

Det stykke, som nu opføres på Aarhus Teater, er af udgiverne blevet betegnet som »et stykke uden titel«. Det stammer fra begyndelsen af 80'erne, den russiske intelligenskulturs mørkeste tid. Han forsøgte forgæves at få det opført. Han blev aldrig helt færdig med det. Det bliver spændende at se, om dette skuespil – i Aarhus Teaters fremførelse – kan bidrage til at kaste lys over den »gådefulde« Tjekhov.

Ad. Stender-Petersen.

JOHS. EWALD RASMUSSEN

*Gæste-iscenesætter af Anton Tjekhovs ungdomsværk,
skuespillet »Stakkels Don Juan«*

ANTON TJEKHOV

1885 – omkring det tidspunkt hvor han skrev
»Stakkels Don Juan«

TJEKHOV- BREVE

Anton Tjekhov var en levende, alsidig personlighed, ivrigt optaget af tidens kulturelle og kunstneriske spørgsmål, hvilket hans bevarede breve vidner om. Her er valgt nogle, der naturligvis beskæftiger sig med teaterspørgsmål, i særdeleshed med skuespillet »Kirsebærhaven«, men dog med en vis relation til aftenens skuespil og teater i det hele taget overalt.

Takket være stor velvilje fra professor Ad. Stender-Petersens side fremkommer disse uddrag af brevene her for første gang på dansk.

Af Tjekhofs brev til Stanislavskij, angående figuren Lopakhin i »Kirsebærhaven«, Jalta 30. 10. 1903:

Lopakhin er ganske vist en handelsmand, men en hæderlig fyr i enhver forstand. Han må opføre sig aldeles udadleligt, intelligent, ikke småligt, uden alle fiksfakserier, og det forekommer mig, at denne stykkets centrale rolle ville lykkes netop Dem brillant . . . Når De vælger skuespiller til denne rolle, så må De ikke glemme, at Varja elsker Lopakhin, og hun er en alvorlig, religiøs pige: hun ville ikke blive forelsket i en lille kræmmersjæl.

Af Tjekhovs brev til Nemirovitj Dantjenko, som truede med at forlade Kunstner-teatret, Jalta 2. 11. 1903:

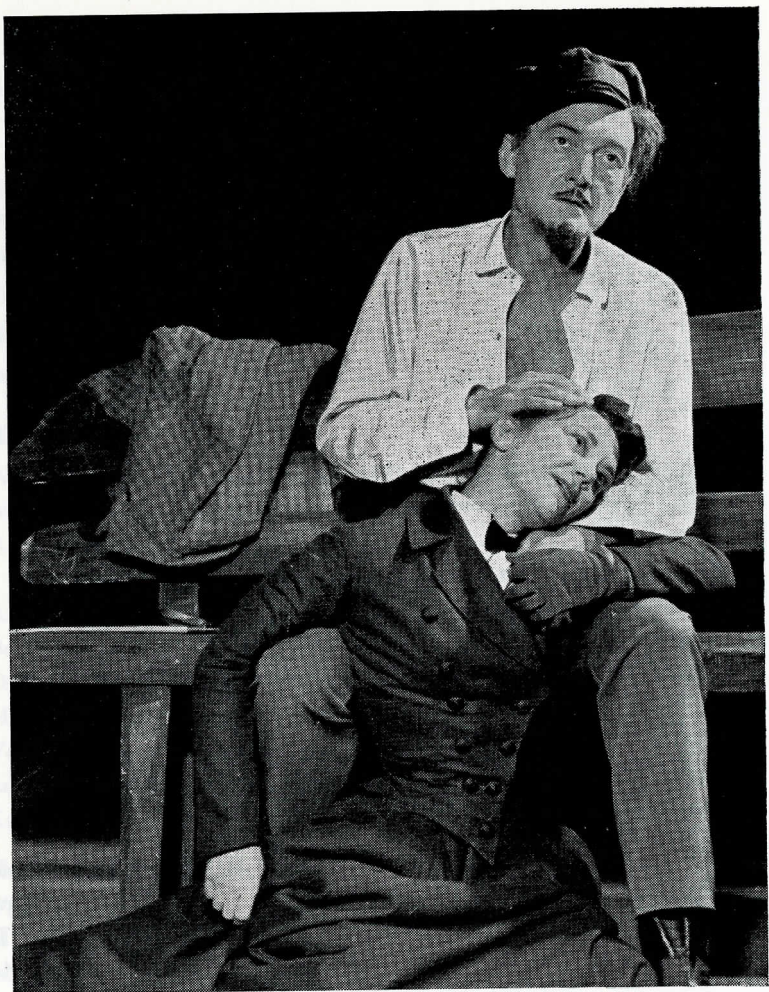
Gorkij er yngre end både du og jeg. Han lever sit eget liv . . . Hvad angår hans planer med hensyn til teatret i Nizjnij-Novgorod, så er det bare en detalje. Han vil forsøge sig, lugte lidt til det og opgive det. Forresten er både folketeatre og folkelig litteratur det rene vås, bolsjer for folket. Det er ikke Gogol, der skal sænkes til folkets niveau, men folket, der skal løftes op til Gogols niveau.

Af Tjekhovs brev til den berømte unge skuespillerinde Kommissarzjevskaja, som bad om »Kirsebærhaven« til sit teater i Petersburg, Moskva 6. 1. 1904:

Min »Kirsebærhave« er aldeles ikke noget for Dem. Den centrale figur i dette stykke er en kvinde, en gammel kvinde, som helt lever i fortiden og intet har i nutiden, de øvrige roller, i hvert tilfælde de kvindelige, er temmelig smålige og grove og uden interesse for Dem . . .

Af Tjekhovs brev til hans hustru, skuespillerinden Olga Knipper, Jalta, 10. 4. 1904:

Hvorfor betegnes mit stykke (»Kirsebærhaven«) både i programmerne og i dagbladsannoncerne så ihærdigt som »drama«? Både Nemirovitj og Aleksejev (Stanislavskij) ser i mit stykke bestemt noget andet, end hvad jeg har skrevet, og jeg giver dig et hvilket som helst æresord på, at ingen af dem nogensinde har læst mit stykke med opmærksomhed. Undskyld mig, men jeg forsikrer dig. Jeg tænker i denne forbindelse ikke blot på anden akts dekoration, som er gruelig, og ikke blot på (skuespillerinden) Khaljutina, (hun spillede Dunjasja i »Kirsebærhaven«), som nu er blevet erstattet med (skuespillerinden) Adurskaja, som gør nøjagtig det samme som hun og absolut intet af det, der står i mit stykke . . .

»STAKKELS DON JUAN«

Fra den franske opførelse på Théâtre National Populaire i Jean Vilars iscenesættelse med ham selv som Platonov og Maria Cesarès som Anna Petrovna

2. forestilling i sæsonen 1962-63

STAKKELS DON JUAN

Skuespil i fire akter af

ANTON TJEKHOV

Oversættelse: *Georg Sarauw*

Bearbejdelse og iscenesættelse: *Johs. Ewald Rasmussen*

PERSONERNE:

Anna Petrovna Vojnitsev, ung enke, generalinde .. *Elin Reimer*
Sergej Pavlovitj Vojnitsev, generalens søn af første
ægteskab ..... *Troels Munk*
Sofja Jegorovna, hans hustru ..... *Hanne Ribens*
Porfirij Semjonovitj Glagoljev . }
Kirill Porfirjevitj Glagoljev, } godsejere { *Paul Smyrner*
hans søn ..... } generalindens { *Jørgen Krogh*
Petrin ..... } naboer { *Jørgen Fønss*
Stjerbuk ..... } *Henning Hansen*
Marja Jefimovna Grekov ..... *Vigga Bro*
Ivan Ivanovitj Triletskij, pensioneret oberst ..... *Gunnar Stryhn*

Nikolaj Ivanovitj Triletskij, hans søn, læge ..... *John Hahn-Petersen*
Mihail Vasiljevitj Platonov, landsbylærer ..... *Erno Müller*
Aleksandra Ivanovna, kaldet Sasja, hans hustru,
oberstens datter ..... *Inger Gleerup*
Abram Abramovitj Vengerovitj, en rig jøde ..... *Ulf Stenbjørn*
Bugrov, handelsmand ..... *Børge Hilbert*
Osip, hestetyv ..... *Gyrd Løfquist*
Marko, retsbud ..... *Gustaf Bentsen*
Vasilij }
Jakov } generalindens tjenestefolk ..... { *Erling Dalsborg*
Katja } *Lars Lunøe*
Tonny Spangsbo

Handlingen udspilles på og ved generalindens gods i Sydrusland

Dekorationer: *Ivan Mogensen*

Kostumer: Aarhus Teaters strædersal v. *Maria Deleuran*

Belysning: *Carl E. Andreassen* – Sceneteknik: *Aage Rishøj*

Lydteknik: *Bent Andersen* – Frisør: *Caroline Nielsen*

Længste ophold mellem 2. og 3. akt

Forestillingen slut ca. kl. 23

»STAKKELS DON JUAN«

Fra den svenske opførelse på Dramaten i Stockholm
med *Ĵarl Kulle* som Platonov og *Anita Björk* som Sofja

ERNO MÜLLER

Gæst på sit gamle teater som Mihail Platonov,
titelrollen i Tjekhov-skuespillet »Stakkels Don Juan«

Elin Reimer

Hanne Ribens

Inger Glerup

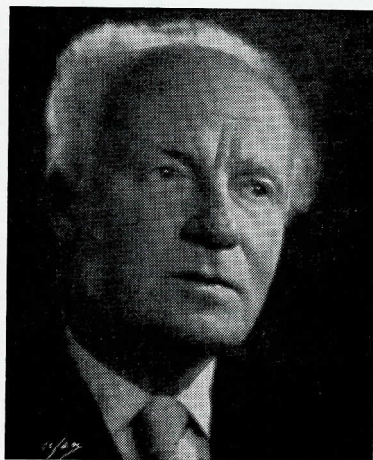
Vigga Bro

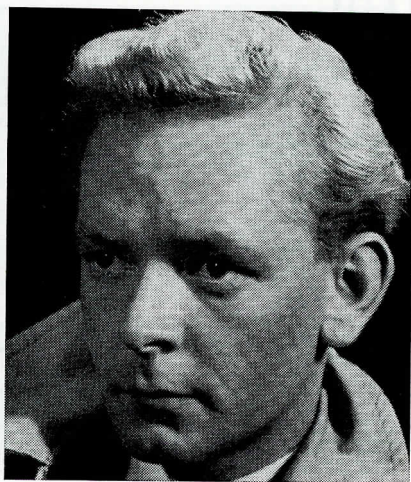
John Hahn-Petersen

Gunnar Stryhn

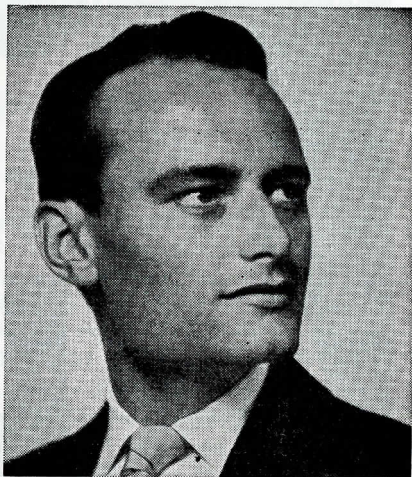
Paul Smyrner

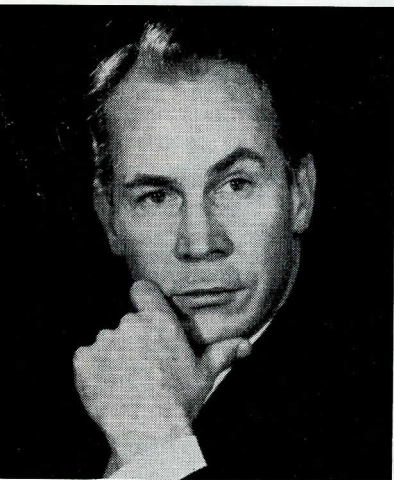
Jørgen Krogh

Troels Munk

Ulf Stenbjørn

Gyrd Lofqvist

Borge Hilbert

Om hvide og sorte får

Så slemt det kan være blandt hvide får at opdage et enkelt sort, lige så galt er det, hvis den sorte flok huser et enkelt hvidt individ. På en eller anden måde må man snarest få akklimatiseret disse stakkels misfarvede og vildfarne får, så de i sind og skind ikke stikker af, men smukt vandrer i takt med den øvrige familie.

I teatrets næste forestilling, lystspillet »Familiens hvide får«, af de to engelske forfattere L. du Garde Peach og Ian Hay får en familie netop disse pinlige forvandlingsbesværligheder med en søn. I stedet for den i familien foretrukne sorte farve ønsker han i fremtiden at holde på hvidt. Denne lille ændring fra normalfarven skyldes, at familien i mange år har ernæret sig godt og uhæderligt ved forskellige af samfundet ikke anerkendte arbejdsformer, de tilhører nemlig et tyvedynasti, der gennem generationer har oparbejdet en fremragende teknik for deres individuelle »hånd«-værk. Sønnen Peter, den bedste seddelfalskner i England, får pludselig hæderlighedsskrupler og bliver dermed den eneste lille sky på den ellers lykkelige families lyse himmel, *hvordan* denne forvandles til en lille hvid sky, der sejler videre mellem andre lammeskyer, følger publikum aftenen igennem i stigende umoralsk munterhed.

Spøgefuglen Finn Søeborg står for oversættelsen og direktør Poul Petersen for iscenesættelsen af de to englænderes muntre tyvestreger. »Den kære Familie«, far, mor, søn og datter, fremstilles af Fritz Brun, Elna Brodthagen, Lars Lunøe og Inger Glee-rup. Endvidere spiller Vigga Bro, Børge Hilbert og Jørgen Fønss større roller, og Elsebeth Steentoft Sørensen debuterer.

Premiere ca. 25. oktober.

Det kgl. Teaters repertoire i oktober måned 1962

Skuespil: Anouilh: »Becket«. – Goldoni: »Mirandolina«. – Harold Pinter: »Gæsten«. – 5. oktbr. premiere på Svend Engelbrechtsens »Generalen« i John Prices iscenesættelse. Dekorationer og kostumer: Erik Nordgreen. – Ca. 13. oktbr. premiere på »Teenagerlove«, musical af Ernst Bruun Olsen. Musik af Finn Savery. Iscenesættelse: Forfatteren. Dekor. Helge Refn.

Opera: Mozart: »Tryllefløjten«. – Mozart: »Figaros Bryllup«. – Wagner: »Den flyvende Hollænder«. – Puccini: »Bohème«. – Beethoven: »Fidelio«. – Du Puy: »Ungdom og Galskab«. – Verdi: »Rigoletto«. – Offenbach: »Hoffmanns Eventyr«. – Rossini: »Askepøt«. – Hans Werner Henze: »Elegi for unge elskende«.

Ballet: August Bournonville: »Fjernt fra Danmark«. – Vittorio Rieti, George Balanchine: »Søvnængersken«. – I dagene fra 10.–14. oktbr. incl. gæstespil af »The Royal Ballet fra Covent Garden«. *Særpriser.* Der opføres Petipas: »The Sleeping Beauty«. Musik: Tjajkofskij. – Andree Howard: »La Fete Etrange«. Musik: Gabriel Fauré. – NINETTE de Valois: »Checkmate«. Musik: Arthur Bliss. – Frederick Ashton: »La Patineurs«. Musik: Meyerbeer. – Kenneth MacMillan: »The Invitation«. Musik: Matyas Seiber.

Ved opførelserne af »Rigoletto« d. 4. og 6. oktober udfører Aldo Protti titelpartiet. – *Særpriser.* – I »Den flyvende Hollænder« og »Fidelio« synger Anja Silja og Frans Andersson som gæster.

ODENSE TEATER får 9. oktober danmarkspremiere på Friedrich Dürrenmatts seneste skuespil »Fysikerne«. Den schweiziske dramatiker blev for få sæsoner siden introduceret i Danmark med Landsdelsscernernes berømte opsætning af »Den gamle Dame besøger Byen«. »Fysikerne« behandler det højest aktuelle problem om videnskabens ansvar og frihed overfor de politiske magthavere. — Den højt-begavede fysiker Möbius har gjort så vidtrækkende opdagelser indenfor sit felt, at han for at beskytte sig mod omverdenen har taget ophold på et sindssygehospital. To andre fysikere, der arbejder for en fremmed magt, forsøger her at bortføre ham eller i det mindste at stjæle hans optegnelser. Men som en af forhindringerne for at foretagendet skal lykkes, står anstaltens forstanderinde, der hensynsløst kynisk fører sin egen politik under barmhjertighedens maske.

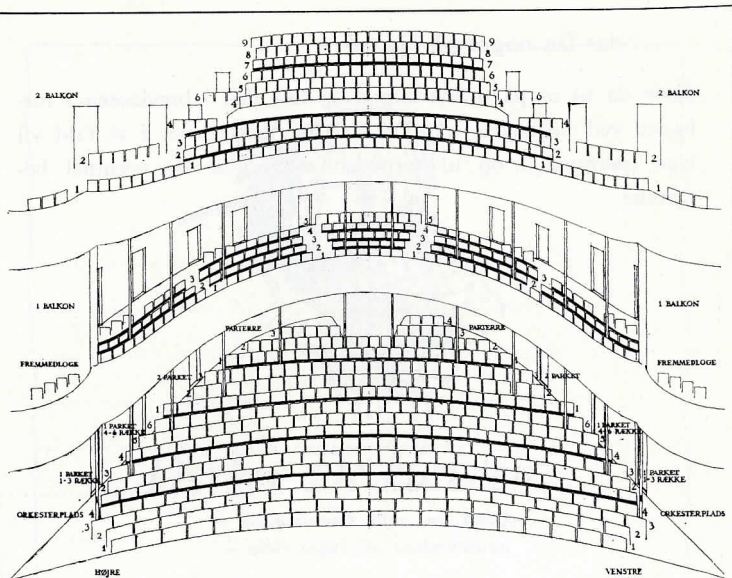
»Fysikerne« sættes iscene af den kendte radioinstruktør Carlo M. Pedersen, der hermed debutterer som teateriscenesætter. De tre fysikere spilles af Asger Bonfils, Ole Larsen og Mogens Brix Pedersen. Paula Illema Feder og Ebba Wieth er henholdsvis forstanderinde og oversygeplejerske på anstalten og Finn Lassen en kriminalinspektør.

AALBORG TEATER viser i oktober Dürrenmatts lige så berømte kollega og landsmand Max Frisch's skuespil »Andorra«. Stykket havde urpremiere sidste efterår på teatret i Max Frisch's hjemby Zürich, og med fremførelsen i Aalborg tegner teatret her sig for dansk urpremiere. Temaet i »Andorra« har Frisch tidligere behandlet i nogle af sine berømte »Dagbogsblade«. Mennesket, der bliver isoleret på grund af sin race og religion. Her er det en ung jøde, der må lide under sine omgivelser mistillid og dumhed. »Andorra« er for Max Frisch ikke kun den lille pyrenæerstat, men symbolet på et lille samfunds snæversyn, som man kan genfinde det overalt i verden.

Leon Feder, den unge instruktør, der tidligere med stort held satte Max Frisch's »Biedermann og Brandstifterne« op i Odense, står for iscenesættelsen, og i hovedrollerne ser man: Benny Bjerregård, Karl-Erik Christoffersen, Susanne Bruun Koppel, Harald Hejst, Knud Rex og Irwin Hasselmann.

Med Ellen Gottchalk som gæst i bedstemoderens rolle er man desuden begyndt prøverne på den gode, gamle folkekomedie »Eventyret«, som til sin tid skal afløse »Andorra« på spilleplanen.

AARHUS TEATER se venligst side 33.

	Ord. pris		Ord. pris
2. balkon, 7.-9. rk.	3,00	1. balkon, 3. rk., midtfor ..	16,00
2. balkon, 4.-6. rk.	6,00	1. balkon, 2. rk.	16,00
2. balkon, 2. rk., siderne ..	7,00	1. balkon, 1. rk.	19,00
2. balkon, 2.-3. rk., midtfor	8,00	Parterre	9,00
2. balkon, 1. rk.	10,00	2. parket, 1.-3. rk.	11,00
1. balkon, fremmedloge ...	20,00	1. parket, 4.-6. rk.	16,00
1. balkon, 4.-5. rk.	12,00	1. parket, 1.-3. rk.	17,00
1. balkon, 3. rk., siderne ..	8,00	Orkesterplads, 1.-4. rk. ...	19,00

Billetter kan købes og forudbestilles uden forhøjelse 6 dage frem fra kl. 11-18 i Scalas forhal. Efter kl. 18 salg til forestillingsaftenen i billetkontoret i teatrets forhal. — **Telefon 2 26 22.**

Billetpriserne kan forandres ved gæstespil, tourneur og særforestillinger. — Ved tlf.-bestilling betales et noteringsgebyr af 15 øre pr. billet. — Alle ovennævnte priser er incl. garderobe.

Annoncerne arrangeret af Lockeyes Reklamebureau